

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Психолого-педагогічна діагностика
в роботі вчителя початкових класів
(вибіркова)

Освітньо-професійна програма Початкова освіта

Спеціальність 013 Початкова освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Мова навчання українська

Розробники: Бигар Ганна Павлівна, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Профайл викладача (-ів) http://elemed.chnu.edu.ua/?page_id=1069

Контактний тел. +(380) 506643127

E-mail: h.buhar@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4154>.

Консультації середа 14.30 до 15.30

1. Анотація дисципліни.

Навчальна дисципліна забезпечує створення умов, що сприяють формуванню у здобувачів уявлень про діагностичні методики, які є важливим для вивчення особистості молодшого школяра.

Дисципліна *«Психолого-педагогічна діагностика в роботі вчителя початкових класів»* в системі підготовки сучасних фахівців займає важливе місце серед вибіркової компоненти, її вивчення потребує особливої уваги та зусиль. Завдання курсу полягає в глибокому засвоєнні студентами теоретичного матеріалу та виробленні практичних навичок щодо опанування змісту дисципліни, формування у майбутніх педагогів готовності до професії; у озброєнні студентів ґрунтовними знанням теоретичних та практичних основ здійснювати психолого-педагогічне діагностування, сформувати уміння і навички діагностування, які необхідні для організації роботи вчителя початкових класів.

2. Мета викладання навчальної дисципліни *«Психолого-педагогічна діагностика в роботі вчителя початкових класів»* – є ознайомлення студентів зі змістом, завданнями і функціями діагностичної діяльності вчителя початкової школи, діагностичними методиками вивчення особливостей навчально-пізнавальної діяльності учнів молодшого шкільного віку.

3. Пререквізити. *«Психофізіологія дітей дошкільного та молодшого шкільного віку»*, *«Психологія загальна та вікова»*, *«Педагогічна психологія»*, *«Загальні основи педагогіки та історія її розвитку»*, *«Теорія та методика виховання»*.

4. Основними завданнями вивчення дисципліни *«Психолого-педагогічна діагностика в роботі вчителя початкових класів»* є:

- уточнення сутності та змісту базових понять *«діагностика»*, *«діагностування»*, *«педагогічна діагностика»*, *«діагностична діяльність учителя»*, *«педагогічний діагноз»*, *«діагностичний супровід»*; завдань і функцій педагогічної діагностики в умовах інтегрованого тематично-проектного навчання;

- визначення основних форм, методів і прийомів здійснення педагогічної діагностування учнів початкової школи;
- ознайомлення з особливостями діагностичного супроводу професійної діяльності вчителя початкової школи;
- оволодіння діагностичними методиками вивчення навчально-пізнавальної діяльності учнів молодшого шкільного віку.

Навчальна дисципліна спрямована на формування у студентів фахових компетентностей, а саме:

- організаційну – готовність ефективно управляти навчально-виховним процесом у початковій школі, здійснювати моніторинг педагогічної взаємодії;
- психолого-педагогічну – вміння спостерігати, порівнювати, аналізувати, систематизувати та узагальнювати навчально-виховний процес початкової школи, пізнавальну діяльність учнів, переконливо аргументувати педагогічний діагноз за результатами проведення діагностування;
- методичну – здатність застосувати знання з педагогічної діагностики у процесі формування ключових компетентностей учнів початкової школи
- здоров'язберезувальна – здатність раціонально ставитись і берегти власне здоров'я і здоров'я учнів, створювати сприятливе здоров'язберігальне освітнє середовище, дбати про фізичне, психічне і соціальне здоров'я;
- інтегративна – здатність і готовність організовувати навчально-виховний процес у початковій школі на основі результатів педагогічного діагностування;
- творча – розробляти та впроваджувати діагностичні методики вивчення суб'єктів навчально-виховного процесу початкової школи.

4. Результати навчання

ЗК-3.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК-4.	Здатність працювати в команді.
ЗК-5.	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК-6.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК-7.	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
ЗК-8.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-4.	Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.
СК-6.	Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.
СК-8.	Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти
СК-11.	Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.
СК-12.	Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.
ПР-02	Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
ПР-03	Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.
ПР-07	Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.
ПР-08	Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.
ПР-09	Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.
ПР-11	Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.
ПР-14	Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПР-15	Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.
ПР-16	Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

- Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають **знати** :
 - основні базові поняття навчальної дисципліни;
 - мету, завдання і основні функції педагогічної діагностики; - особливості проведення діагностичної діяльності;
 - види, типи та умови проведення педагогічного діагностування;
 - методи, прийоми, засоби і форми педагогічного діагностування;
 - змістово-технологічне забезпечення діагностичного супроводу професійної діяльності педагога;
 - етапи проведення педагогічного діагностування особистості молодшого школяра, починаючи з тестування його готовності до навчання та впродовж усього періоду перебування дитини в початковій школі
- **вміти**:
 - визначати конкретні завдання проведення педагогічного діагностування, виходячи із загальної мети освіти, виховання та формування особистості;
 - володіти діагностичними методиками вивчення особистості, колективу класу, виховного потенціалу сім'ї учня, особливостей навчально-виховного процесу;
 - організовувати діагностичну діяльність на основі глибокого і систематичного вивчення індивідуальних особливостей, інтересів, можливостей і потреб учнів початкової школи;

- здійснювати педагогічну взаємодію з батьками, досягаючи єдності виховних впливів школи, сім'ї та громадськості;
- створювати сприятливі умови для особистісно орієнтованого навчання, виховання і розвитку учня молодшого шкільного віку;
- аналізувати, оцінювати, прогнозувати та здійснювати корекцію індивідуального розвитку і навчальних можливостей учнів;
- складати та змістовно наповнювати методичне портфоліо з педагогічної діагностики.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання		
Денна	4-й	7	3	90	11	11	11			57		залік
Заочна	4-й	7	3	90	10					80		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	с	п	с.р.		л	с	п	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10		13
Змістовий модуль 1.										
Тема 1. Психолого-педагогічна діагностика наука навчальна дисципліна	16 год.	2 год.	2 год.	2 год.	10 год.	17 год.	2 год.			15 год.
Тема 2. Види та принципи психолого-педагогічної діагностики	16 год.	2 год.	2 год.	2 год.	10 год.	17 год.	2 год.			15 год.
Разом за змістовим модулем 1	32 год.	4 год.	4 год.	4 год.	20 год.	34 год.	4 год.			30 год.

Змістовий модуль 2.										
Тема 3. Педагогічна діагностика педагогічної діяльності вчителя	18 год.	2 год.	2 год.	2 год.	12 год.	17 год.	2 год.			15 год.
Тема 4. Програми вивчення педагогічної праці вчителя.	18 год.	2 год.	2 год.	2 год.	12 год.	17 год.	2 год.			15 год.
Тема 5. Психологічна діагностика стосунків в колективі та сім'ї	22 год.	3 год.	3 год.	3 год.	13 год.	22 год.	2 год.			20 год.
Разом за змістовим модулем 2	58 год.	7 год.	7 год.	7 год.	45 год.	56 год.	6 год.			50 год.
Усього годин	90 год.	11 год.	11 год.	11 год.	90 год.	90 год.	10 год.			80 год.

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Тема 1.	<p align="center">Психолого-педагогічна діагностика як наука та навчальна дисципліна</p> <p>1. Проаналізуйте внесок українських психологів і педагогів у розвиток педагогічної діагностики.</p> <p>2. Реферат на тему : «Розвиток педагогічної діагностики за кордоном»</p> <p>3. Заповніть таблицю «Відмінність психологічної та педагогічної діагностики»</p> <table border="1" data-bbox="507 562 1436 745"> <tr> <td align="center">Психологічна діагностика</td> <td align="center">Педагогічна діагностика</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	Психологічна діагностика	Педагогічна діагностика		
Психологічна діагностика	Педагогічна діагностика				
Тема 2.	<p align="center">Види та принципи психолого-педагогічної діагностики</p> <p>1. Підібрати статті до теми «Види та принципи психолого-педагогічної діагностики »</p> <p>2. Заповніть таблицю «Додаткових та спеціальних вимог психолого-педагогічної діагностики»</p> <table border="1" data-bbox="507 1144 1436 1261"> <tr> <td align="center">Додаткові вимоги</td> <td align="center">Спеціальні вимоги</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	Додаткові вимоги	Спеціальні вимоги		
Додаткові вимоги	Спеціальні вимоги				
Тема 3.	<p align="center">Педагогічна діагностика в педагогічній діяльності вчителя</p> <p>1. Порівняйте поняття: «діагностування», «діагностика», «педагогічна діагностика», «діагностична діяльність учителя»</p> <p>2. Наукові погляди визначення поняття «педагогічна діагностика»(Словник)</p> <p>3. Прочитайте 25 порад В.О.Сухомлинського «У чому таємниця інтересу» («Сто порад учителям») та подумайте про значення педагогічної діагностики в професійній діяльності вчителя початкової школи. У яких діях Василя Олександровича розкривається педагогічна діагностика, контроль, моніторинг? Який вплив здійснює педагогічна діагностика на розвиток навчально-пізнавального інтересу учнів початкової школи</p>				

Тема 4.	<p style="text-align: center;">Програми вивчення педагогічної праці вчителя</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробити програму на виявлення рівня педагогічної майстерності. 2. Розробити програму спостереження за професійно-педагогічними вміннями вчителя. 3. Розробити анкету на вивчення та оцінку особистих здібностей професійних якостей вчителя.
Тема 5.	<p style="text-align: center;">Психологічна діагностика стосунків в колективі та сім'ї</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створити схему психолого-педагогічної діагностики сімейної ситуації розвитку дитини молодшого шкільного віку. (Форма подання: у вигляді схеми, таблиці, вільного опису). 2. Скласти перелік методик діагностики батьків та педагогів. 3. Складіть орієнтовний перелік характеристик сім'ї учня, які обов'язково має знати вчитель початкової школи 4. Розробіть запитання бесіди з батьками учня для виявлення причин його поведінки.

3. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, проектна робота) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- модульні контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

(Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Оцінка «відмінно» (ECTS – А (90-100 балів)) виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і

розвитку, чітко, лаконічно, логічно послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення на практиці.

Оцінка «дуже добре» (ECTS – B (80-89 балів)) виставляється за міцні знання навчального матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення на практиці; під час відповіді студент допускає деякі неточності або відповідає не повно за умови, що принципові моменти питання розкриті правильно, а при розв'язанні практичного завдання допущені лише незначні неточності.

Оцінка «добре» (ECTS – C (75-79 балів)) виставляється за міцні знання навчального матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на поставлені питання, які, однак, містять певні неточності, за вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; студент допускає несуттєві помилки і не може чітко й повно відповісти на додаткові питання за умови, що допущені помилки усуваються самим студентом, коли на них вказує викладач.

Оцінка «задовільно» (ECTS – D (60-74 балів)) виставляється за наявність у відповіді декількох суттєвих неточностей, нечіткість і неповноту відповіді. При розв'язанні практичного завдання допущені помилки і порушена логіка, що вплинуло на результат і правильність висновків.

Оцінка «достатньо» (ECTS – E (50-59 балів)) виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності їх викладу, за слабке застосування теоретичних положень при виконанні практичних завдань.

Оцінка «незадовільно» (ECTS – FX (35-49 балів)) виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при виконанні практичних завдань.

Оцінка «неприйнятно» (ECTS – F (1– 34 бали)) обов'язковим повторним вивченням дисципліни виставляється за те, що студент не засвоїв зміст навчальної дисципліни, виявив повну нездатність до виконання практичних завдань

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни **Шкала оцінювання: національна та ЄКТС**

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності студента (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), які виставляються при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при засвоєнні курсу – 100 балів.

Поточний контроль навчальної діяльності студента здійснюється на кожному семінарському занятті відповідно до конкретних цілей теми, враховуючи рівень підготовки до заняття під час самостійної роботи студента, виконання практичної частини роботи, оформлення конспекту практичного заняття, результатів підсумкового тестового контролю за темою заняття, а також якості виконання індивідуального завдання.

Оцінювання самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному семінарському занятті.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення модуля на останньому практичному занятті з модуля. До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які повністю відвідали аудиторні заняття з дисципліни, виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни в цілому здійснюється шляхом складання заліку.

Критерії поточної оцінки знань студентів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінки
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
---	---

Поточний модульний контроль знань студентів.

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування на платформі Moodle.

Критерії поточної модульної оцінки знань студентів

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінки
12-11	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самотійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
10-8	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
7-5	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
4-3	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
2-1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

Підсумковий контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль знань студентів означає поступове накопичення балів від одного поточного модульного контролю до іншого в кінцевому рахунку отримання загального підсумкового балу.

Форма підсумкового контролю: залік

(для контролю та самоконтролю роботи студента)

Розподіл балів, які отримують студенти (залік)

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2						
T1	T2	MP	T1	T2	T3	T4	M/ P	40	100
5	10	5	10	10	10	10	5		

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Усе про мотивацію / уклад. А. Г. Дербеньова. – Х. :Вид. група «Основа», 2012. – 207 с. 3.
2. Мартиненко С.М. Вивчення особистості молодшого школяра засобами педагогічної діагностики: навч.-метод. посіб. / С.М.Мартиненко, М.Д.Осколова. – К. : Київ. ун-т ім.Б. Грінченка, 2015. – 144 с.
3. Мартиненко С.М. Основи діагностичної діяльності вчителя початкової школи: навч.-метод. посіб. / С.М. Мартиненко. – К.: Сім кольорів, 2010. – 262 с.
4. Мартиненко С.М. Діагностування особистісно-професійних якостей вчителя початкової школи: навч.-метод. посіб. / С.М.Мартиненко. – К.: АКМЕ ГРУП, 2015. – 208 с.
5. Савчин М. Здатності особистості: монографія / М. Савчин. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 288с.

Додаткова:

1. Бигар Г.П. Формування толерантності майбутніх учителів початкової школи. Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: проблеми і орієнтири: колективна монографія / за заг. ред. М.Г.Іванчук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2020.
2. Готовність дитини до навчання / Упоряд.: С.Максименко, К.Максименко, О.Главник. – К.: Мікрос, – СВС, 2003. – 112 с. – (Психологічний інструментарій).
3. Туріщева Л.В., Гончарова О.В. Вивчення особистості школяра і педагога / Л.В.Туріщева, О.В.Гончарова. – Х. : Вид. група "Основа": «Тріада», 2008. – 144 с.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт інституту інноваційних технологій і змісту освіти // <http://iitzo.gov.ua/>
2. Методичний портал // <http://metodportal.net/node/581>
3. Всеосвіта.. Спільнота активних освітян. // <https://vseosvita.ua/>
4. Освітній проєкт —На урок! // <https://naurok.ua/>
5. PROMETHEUS. Найкращі онлайн-курси України та світу // <https://prometheus.org.ua/>